Nr. 40. 1928.

GAZETA URZĘDOWA

POWIATU KATOWICKIEGO

Wychodzi tygodniowo. — Cena prenumeraty kwartalnej **3 złote**. — Cena pojedynczego numeru **30 groszy**.
Cena ogłoszeń: jednołamowy wiersz m/m 20 gr. — Przyjmowanie ogłoszeń w Redakcji, gmach Wydz. pow. pokój 36.
Redaktor: Franciszek Pierończyk, insp Wydz. Pow., tel. 148, 149.

KATOWICE, sobota, dnia 7 października 1928 r.

DZIAŁ URZĘDOWY.

Obwieszczenia urzędowe.

OBWIESZCZENIE
Ministra Skarbu
z dnia 29 września 1928 r.
o wartości jednego grama czystego złota.

Na podstawie art. 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 5 listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 855) oraz rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 28 listopada 1927 r. w sprawie ustalenia trybu ogłaszania wartości złota (Dz. U. R. P. Nr. 109 poz. 932), ustalam na miesiąc październik 1928 r. wartość jednego grama czystego złota na pięć złotych 92,44 grosza.

Minister Skarbu:
(—) G. Czechowicz.

(Monitor Polski nr. 225 z dn. 29. IX. 1928 r.)

OBWIESZCZENIE.

Wzywa się posiadaczy wkładów oszczędnościowych — markowych, aby należności przysługujące z przerachowania powyższych wkładów oszczędnościowych w myśl przepisów Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 maja 1924 r. (Dz. U. R P. Nr. 42, poz. 441) podjęli w terminie do dnia 2 stycznia 1929 r., do którego to czasu przysługują im odsetki 4 od sta w stosunku rocznym, względnie aby zadeklarowali te wkłady w tym samym terminie jako wkłady złotowe za odpowiedniem oprocentowaniem, gdyż w przeciwnym razie od dnia 2 stycznia 1929 roku począwszy od tych wkładów odsetek płacić się nie będzie.

Powyższe obwieszcza się w porozumieniu z Kuratorem wierzycieli podpisanej Kasy Oszczędności i za zgodą jego jak i Komisarza Rządowego na podstawie aktu L. dz. 748|28 z dnia 22 sierpnia 1928 r.

Katowice, dnia 17 września 1928 r.

Powiatowa Kasa Oszczędności
(—) Dr. Seidler.
Prezes Wydziału Powiatowego

OBWIESZCZENIE

Zakłady Hohenlohego w Wełnowcu stawiły wniosek o udzielenie konsensu na budowę fabryki kwasu siarczanego i wieży na hucie Szellera.

W myśl paragr 17 i 25 ordynacji przemysłowej oraz p. 18 i 19 rozporządzenia wykonawczego z dnia 1 maja 1924 r. do wyżej cytowanej ordynacji, podaję powyższe do publicznej wiadomości z tem, że ewentualne sprzeciwy piśmienne lub protokólarne należy wnieść do tutejszego Urzędu względnie Urzędu Okręgowego w Siemianowicach w czasie 14 dni licząc od dnia ukazania się obwieszczenia w gazecie powiatowej.

Plany dotyczące budowy leżą do wglądu u p. naczelnika Urzędu Okręgowego w Siemianowicach w godzinach urzędowych.

Katowice, dnia 2 października 1928 r.

Starosta
w z.
(—) Richter.

OBWIESZCZENIE.

Giesche Sp. Akc. stawiła wniosek o udzielenie konsensu na rozbudowę huty Uthemana przez powiększenie spiekalni, mieszalni, kanałów oraz zbiorników i pomostów dla pieca Wedgea.

W myśl paragr. 17 i 25 ordynacji przemysłowej oraz p. 18 i 19 rozporządzenia wykonawczego z dnia 1-go maja 1904 r. do wyżej cytowanej ordynacji, podaję powyższe do publicznej wiadomośsi z tem, że ewentualne sprzeciwy piśmienne lub protokólarne należy wnieść do tutejszego Urzędu względnie Urzędu Okręgowego w Szopienicach w czasie 14 dni licząc od dnia ukazania się obwieszczenia w gazecie powiatowej.

Plany dotyczące budowy leżą do wglądu u p. Naczelnika Urzędu Okręgowego w Szopienicach w godzinach urzędowych.

Katowice, dnia 2 października 1928 r.

Starosta
w. z.
(—) Richter.

Wyłudzanie wsparć.

1) Marja Słymek, lat 19, córka Piotra i Anastazji z Turzańska, pow. Sanok,

2) Klaudja Krysa, córka Teodora i Anny, z Rybnego, pow. Lisko,

3) Józef Stępień, syn Wojciecha i Katarzyny, lat 19 z Dzikowa pow. Tarnobrzeg,

4) Władysław Motyka, ur. w r. 1906 z Dzikowa pow. Tarnobrzeg,

5) Izrael Augapfel, f. Rosenfeld, syn Ity i Judy, ur. w 1896 z miasta pow. Jarosławia,

włóczą się po kraju i wyłudzają od zwierzchności gmin ich chwilowego pobytu pod rozmaitemi pozorami zapomogi na rachunek gminy swej przynależności.

Powyższe podaje się do wiadomości z tem, że ewentualne udzielone zapomogi wyżej wymienionym, przez gminy przynależności oraz przez gminy zobowiązane do trwałej opieki zwracane nie będą.

Katowice, dnia 2 października 1928 r.

Starosta
w z.
(—) Dr. Gawlas.

K O M U N I K A T Y.

Ważna decyzja w sprawie podatku od posiadania przedmiotów zbytku.

Najwyższy Trybunał Administracyjny w Warszawie wydał wyrok, który ze względu na wyrażone w nim zapatrywania prawne w sprawie podatków komunalnych od posiadania przedmiotów zbytku (samochodów) posiada zasadnicze znaczenie.

Wyrok ten wydany w dniu 7. IX. 1928 r. — L. Rej. 5023/26 — na skutek rewizji pozwanej gminy Nowy-Bytom od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Katowicach uchyla wyrok tegoż Sądu Adm. oraz rezolucję Wydziału Powiatowego w Świętochłowicach i odala skargę Spółki Akcyjnej „Friedenshütte" w nowym Bytomiu z następującem uzasadnieniem:

P O W O D Y:

Gmina Nowy Bytom wymierzyła powódce podatek od posiadania przedmiotów zbytku za rok 1924 a to od 6 samochodów 1200 zł. i od 17 powozów 510 zł.

Na skutek skargi powódki przeciwko powyższemu wymiarowi podatkowemu Wydział Powiatowy w Świętochłowicach rezolucją z 22 maja 1925 zwolnił powódkę od podatku za 6 samochodów a utrzymał jedynie w mocy wymiar podatku od powozów.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Katowicach nie uwzględnił odwołania pozwanej Gminy wyrokiem z dnia 24 marca 1926 i nałożył na nią koszty i wydatki postępowania. Z uzasadnienia wyroku wynika, że Sąd Odwoławczy wyszedł z założenia, iż zarówno w myśl art. 19 ust. 3 ustawy z 14 kwietnia 1924 (Dz. U. Śl. poz. 47) jak § i 1 statutu podatkowego mogą być opodatkowane tylko takie przedmioty zbytku, które służą do osobistego użytku i wygody a pod to pojęcie nie podpadają samochody osobowe, które jak to orzekli przesłuchani przez Sąd rzeczoznawcy potrzebne są powódce do należytego utrzymania ruchu w jej zakładach, służą zatem do celów przemysłowych, a nie do osobistej wygody.

Od tego wyroku wniosła pozwana gmina rewizję, zarzucając mylną interpretację ustawy, albowiem zdaniem pozwanej każdy samochód osobowy jest przedmiotem zbytku, gdyż służy do osobistego użytku i wygody

Rewizję należało uwzględnić.

W art. 19 ustawy z 14 kwietnia 1924 roku (Dz. U. Śl. poz. 47) zaliczył ustawodawca do przedmiotów zbytku, których posiadanie może być opodatkowane na rzecz związków komunalnych, samochody, służące do osobistego użytku, a więc samochody osobowe które służą z reguły do przejazdów posiadacza. Z brzmienia tego artykułu ustawy wynika, że decydującem kryterjum dla uznania samochodu osobowego za podlegający opodatkowaniu przedmiot zbytku tylko jest to, czy dany samochód używany jest przez posiadacza dla jego przejazdów; obojętnem jest natomiast, do jakiego rodzaju przejazdów samochód jest przez posiadacza używany.

Przepis powyższy nie daje w szczególności żadnej podstawy do twierdzenia, że tylko samochody osobowe, służące wyłącznie do przejazdów rozrywkowych posiadacza, a nie także do przejazdów w celach zawodowych, mogą być uważane za przedmiot zbytku.

Uznać zatem należy, że w rozumieniu ustawy z 14 kwietnia 1924 r. (Dz. U. Śl. poz. 47) każdy samochód osobowy, który służy do użytku posiadacza jako środek lokomocji, jest przedmiotem zbytku, którego posiadanie może być na rzecz związków komunalnych opodatkowanem. Nie są natomiast w rozumieniu ustawy przedmiotem zbytku samochody osobowe, które stanowią wyłącznie środek zarobkowania posiadacza.

A ponieważ ustawa mówiąc o posiadaniu przedmiotów zbytku, nie rozróżnia czy posiadacz jest osobą fizyczną, czy prawną, osobą prywatną, czy przedsiębiorstwem handlowem lub przemysłowem, należy dalej uznać że także przedsiębiorstwa przemysłowe, posiadające samochody osobowe dla przejazdu swych pracowników, bez względu na cel i rodzaj tych przejazdów mogą być przez związki komunalne pociągnięte do podatku od posiadania przedmiotów zbytku.

Wydany na podstawie powyższego przepisu ustawowego przez pozwaną gminę statut podatkowy z 17 czerwca 1924 r., wprowadzający podatek od posiadania przedmiotów zbytku, postanawia w § 1, że przedmiot opodatkowania stanowią m. i. samochody osobowe, służące do osobistego użytku i wygody osobistej i znajdujące się na obszarze gminy Nowy Bytom.

Według § 3 statutu, wolne są od podatku przedmioty zbytku, wymienione w § 1 a więc i samochody osobowe, które znajdują się w posiadaniu władz państwowych lub samorządowych przedstawicieli państw obcych oraz osób przejezdnych.

Poza osobistem zwolnieniem od padatku wymienionych w § 3 posiadaczy statut nie przewiduje żadnych ulg lub zwolnienia od podatku dla posiadaczy samochodów osobowych służących do osobistego użytku, ze względu na rodzaj wzgl. cel przejazdów, do których samochód jest używany, wobec czego statut nie daje żadnej podstawy do jakiejkolwiek ściśniającej wykładni określonego wyżej ustawowego pojęcia samochodu, służącego do osobistego użytku, jako przedmiotu zbytku wzgl. opodatkowania i do ograniczenia obowiązku podatkowego do posiadania samochodów osobowych służących wyłącznie przyjemności wzgl. rozrywce posiadacza.

A ponieważ samochody osobowe quaestionis służą bezspornie do osobistego użytku t. j. przejazdów funkcjonarjuszy powódki, jako najszybszy i najwygodniejszy środek lokomocji, okoliczność, że przejazdy te mają na celu załatwianie interesów przedsiębiorstwa powódki, jest bez prawnego znaczenia dla obowiązku podatkowego, wobec czego należało uchylić orzeczenia sądów I i II instancji, jako oparte na błędnem zapatrywaniu prawnem i i skargę powódki oddalić.

Wyszedł z druku nr. 85 Dziennika Ustaw Rzeczyp. z dnia 29 września 1928 r., zawierający treść następującą:

Rozporządzenie Rady Ministrów:

Poz. 747 — z dnia 21 września 1928 r. w sprawie zakazu przywozu pszenicy, mąki pszennej i mąki żytniei.

Poz. 748 — z dnia 25 września 1928 r. w sprawie zakazu przywozu kaszy jęczmiennej.

Rozporządzenia Ministrów:

Poz. 749 — Pracy i Opieki Społecznej z dnia 26 sierpnia 1928 r. przekazujące Komisarzowi Rządu m. st. Warszawy decyzje w sprawach, dotyczących działalności Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy i Opieki nad wychodźcami w Warszawie.

Poz. 750 — Rolnictwa z dnia 5 września 1928 r. o wprowadzeniu w życie na niektórych obszarach Państwa ustawy z dnia 28 października 1925 r. o nadzorze państwowym nad buhajami.

Poz. 751 — Sprawiedliwości z dnia 8 września 1928 r. o ulgach w przedmiocie opłat za wpisy do rejestru handlowego.

Poz. 752 — Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 25 września 1928 r. w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej z dnia 26 czerwca 1924 r.

Poz. 753 — Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 26 września 1928 r. o dalszem przedłużeniu terminu mocy obowiązującej rozporządzenia z dnia 15 stycznia 1927 r. w sprawie ustanowienia cła wywozowego od żyta i mąki żytniej.

Poz. 754 — Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 26 września 1928 r. w sprawie ustanowienia cła wywozowego od pszenicy.

Poz. 755 — Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 27 września 1928 r. w sprawie ustanowienia cła wywozowego na siano.

Oświadczenia Rządowe:

Poz. 756—z dnia 21 sierpnia 1928 r. w sprawie ratyfikacji przez W. Ks. Luksemburskie, Rumunję i Hiszpanję konwencji międzynarodowej, dotyczącej opjum, podpisanej w Genewie dnia 19 lutego 1925 r.

W Dzienniku Ustaw Śląskich nr. 20 z dn. 28 września 1928 ogłoszone zostało Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 12 września 1928 r. dotyczące taryfy opłat za prace wykonane przez Zarząd Katastralny na obszarze Województwa Śląskiego.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Nieco o karach konwencjonalnych.

Gminy ostatniemi czasy zawierały i nadal zawierać będą moc umów inwestycyjnych i innych. Zrozumiałem i pożądanem jest, że w tych umowach gminy z różnych przyczyn zabezpieczają się zobowiązaniem kontrahenta do uiszczenia kar konwencjonalnych. Przyznać należy, że pojęcie kary konwencjonalnej jest naogół znane i należycie w praktyce stosowane. Nie zaszkodzi jednak, w tej materji a zwłaszcza w orzecznictwie, trochę się rozejrzeć.

Normy prawne o karach konwencjonalnych zawarte są w §§ 339—345 Kodeksu Cywilnego. I tak § 339 mówi o tem, **kiedy** kara konwencjonalna jest płatna; § 340 mówi o następstwach, jeśli kontrahent umowy nie spełni (wcale nie spełni; § 341 o skutkach, jeśli kontrahent umowy nie

spełni należycie, przedewszystkiem, jeśli jej nie spełni w terminie określonym; § 342 przepisuje, że omówione jako kara konwencjonalna **inne świadczenia** traktują się jak karę gotówkowa; § 343 przewiduje możność **zniżenia** kary konwencjonalnej wyrokiem sądowym; § 344 mówi o wypadkach **nieważności** omówionej kary konwencjonalnej a § 345 o postępowaniu dowodowem w razie sporu.

Nim te paragrafy kolejno przewertujemy, trzeba na wstępie uprzedzić, że kara konwencjonalna w istocie swej różni się od tak zw. pokutnego (odczepnego) — § 359 Kod. Cyw. — i od klauzuli kasacyjnej (§§ 360, 361 K. C.). Podczas gdy bowiem przesłanką pretensji wierzyciela do kary konwencjonalnej jest trwanie obowiązków umowy, to do pokutnego ma się roszczenie, gdy drugi kontrahent (dłużnik) korzysta z prawa odstąpienia od umowy. Zaś klauzula kasacyjna różni się od kary konwencjonalnej tem, że kontrahenta drugiego (dłużnika) pozbawia praw umówionych, jeśli obowiązków umowy nie spełni, a kontrahenta pierwszego (wierzyciela) uprawnia **do odstąpienia od umowy** z nastaniem faktu niespełnienia przez dłużnika obowiązków.

§ 339 K. C. przewiduje, że kara konwencjonalna może być omówiona albo na wypadek, że kontrahent (dłużnik) nie spełni pewnego obowiązku lub ten obowiązek nie spełni należycie — albo na wypadek, że przeciwdziała obowiązkowi zaniechania czegoś. W pierwszym wypadku kontrahent karę konwencjonalną ściąga na siebie, gdy postawi się w zwłokę, w drugim wypadku z chwilą przeciwdziałania. Obojętnem jest dla płatności kary konwencjonalnej, czy kontrahent przeciwdziałanie zawinił lub nie (Sąd Rzeszy z 6. 6. 1903 i 20. 10. 1910 r.). Przeciwdziałali obowiązkowi funkcjonarjusze kontrahenta, to odpowiada właściciel firmy, jak gdyby sam zawinił (Sąd Rzeszy z 29. 3. 1906).

Wygodniej i skuteczniej umówi się karę konwencjonalną w formie potrąceń z należności, służących kontrahentowi. I w tym wypadku, zgodnie z § 339, kara przypadnie albo przez postawienie się dłużnika w zwłokę, albo z chwilą przeciwdziałania. Forma potrąceń stawia pierwszego kontrahenta (wierzyciela) w sytuację prostszą, bo nie przypadnie mu w ewentl. sporze rola powoda.

Różne okoliczności życiowe mogą skomplikować zagadnienie, czy omówiona kara konwencjonalna stała się płatna. I tak: Umówiono karę konwencjonalną „na wypadek nieterminowego ukończenia robót", to kara nie jest uiszczalna, jeśli opóźnienie robót spowodowane jest tem, że przedsiębiorca (wykonawca robót) przyłącza się do kroków swych towarzyszy cechu, zmierzających do pokonania strejku (Sąd Rzeszy z 27. 6. 1905 r.).

Wynika z tego, że klauzula o karze konwencjonalnej winna być wyraźna, przewidująca wszystkie możliwe ewentualności i jaknajdokładniej ujęta, a nie ogólnikowa.

Według § 340 K. C., „jeśli kara konwencjonalna była przyrzeczona na wypadek niespełnienia obowiązków, może wierzyciel domagać się uiszczenia kary w miejsce spełnienia obowiązku. Oświadczy wierzyciel dłużnikowi, że żąda karę, to wykluczone jest roszczenie do spełnienia obowiązku.

Służy wierzycielowi pretensja do wynagrodzenia szkody, powstałej z powodu niespełnienia przez dłużnika obowiązku, to wierzyciel może karę zażądać na poczet szkody. Dochodzenie dalszego odszkodowania nie jest wykluczone".

Nieważne jest umówienie w umowie ubocznej kary konwencjonalnej na wypadek, że strona odstąpi od mającej być zawartej umowy głównej, jeśli do sporządzenia umowy głównej ustawowo wymagane jest zadokumentowanie formalne, pisemne. Jest dopuszczalnem skarżyć częścią o karę konwencjonalną, częścią o spełnienie umowy.

§ 341: „Przyrzekł dłużnik karę na wypadek, że swoje zobowiązanie nie spełni należycie, przedewszystkiem nie w terminie określonym, to wierzyciel może karę żądać obok spełnienia obowiązku.

Służy wierzycielowi pretensja do wynagrodzenia szkody, powstałej z powodu nienależytego spełnienia, natenczas stosuje się przepis ustępu 2-go § 340.

Przyjmuje wierzyciel spełnienie obowiązku, wtedy żądać może karę tylko, jeśli do niej zastrzegł sobie pretensje przy przyjęciu spełnienia."

W wypadku § 341 można obok kary skarżyć także o zaniechanie (Sąd Rzeszy z 31. 3. 1909 r.). Wzięcie do użytku mającej być dostawionej rzeczy lub roboty może zawierać milczące przyjęcie spełnienia (Sąd Rzeszy z 3. 12. 1907). Zastrzeżenie (ustęp 3 § 341) musi, jeśli wierzyciel przyjął spełnienie spóźnione, **przy przyjęciu** być zeznane (Sąd Rzeszy z 22. 4. 1904|11. I. 1905, 30. 5. 1905 i 3. 12. 1907). Zastrzeżenie dokonane **przed przyjęciem** nie wystarczy nawet wtedy, gdy można podstawić, że nie przestało istnieć przy przyjęciu (Sąd Rzeszy z 14. 12. 1909).

Zastrzeżenie kary konwencjonalnej przy odbiorze budowli może skutecznie nastąpić, jeśli odbiór nastąpił z warunkiem, że niektóre roboty jeszcze muszą być wykonane (Sąd Rzeszy z 15. 10. 1907). Przyrzeczono karę na wypadek, że świadczenie, mające być dokonane ratami, do pewnego terminu nie zostało całkowicie spełnione, natenczas zastrzeżenie kary musi nastąpić przy przyjęciu **ostatniej** raty (Sąd Rzeszy z 3. 10. 1907). Jak-

kolwiek zastrżeżenie nastąpić może nie tylko słowami, lecz także zapomocą innych zewnętrznych, środków, to jednak pragnienie utrzymania sobie pretensji do kary konwencjonalnej winien wierzyciel zewnątrznie zamanifestować (Sąd Rzeszy z 30. 5. 1905). Przyjmując spełnienie obowiązku bez zastrżeżenia, wierzyciel traci prawo do kary konwencjonalnej; nie może mu pomóc powołanie się na to, że przy przyjęciu spełnienia nie zdawał sobie sprawy z tego; czy karę mógł zażądać lub że nie był z sobą zgodny, czy z kary zrezygnować.

§ 342: „Przyrzeczono jako karę inne świadczenia a nie kwotę gotówkową, natenczas stosuje się §§ 339—341; pretensja do wynagrodzenia szkody jest wykluczona, gdy wierzyciel zażąda kary."

Potrącenia z należności zarobkowych skutkiem spóźnionych dostaw podpadają pod § 342.

§ 344: „Jest kara niewspółmiernie wysoka natenczas może na wniosek dłużnika wyrokiem być obniżona do stosownej kwoty. Przy ocenie stosowności winien być wzięty pod uwagę każdy uzasadniony interes wierzyciela, nie tylko interes majątkowy. Po uiszczeniu kary jest jej zniżenie wykluczone.

Powyższe stosuje się prócz w wypadkach §§ 339, 342, gdy ktoś przyrzeka karę na wypadek, że pewną czynność przedsięweźmie lub jej zaniecha".

Sędzia ma nad obniżeniem kary zadecydować według wolnego uznania (Sąd Rzeszy z 29. I 1908 r.). Kara nie może być zniżona już dla tego że wierzycielowi **nie powstała szkoda** (Sąd Rzeszy z 17. 9. 1907).

§ 344: „Uznaje ustawa przyrzeczenie jakiegoś świadczenia bezskutecznem, to kara umówiona na wypadek niespełnienia przyrzeczenia, pozostanie bez skutku nawet wtedy, gdy stronom bezskuteczność przyrzeczenia była znana".

Umówienie kary konwencjonalnej sprzeciwia się już wtedy dobrym obyczajom, gdyby egzystencję gospodarczą dłużnika zdolna była zniweczyć, a karą mający być broniony interes nie uzasadnia wygórowanej kary (Sąd Rzeszy z 9. 10. 1908 r.). Umówienie kary konwencjonalnej w ten sposób, że podwaja się z każdym następującym dniem, jest nieważne, bo niemożliwe i niemoralne (Sąd Rzeszy z 5. I. 1906).

Materję o nieważności transakcyj prawnych, sprzeciwiających się dobrym obyczajom, traktuje zasadniczo § 138 Kod. Cyw.

§ 345: „Zaprzecza dłużnik płatności kary, twierdząc, że zobowiązanie spełnił, natenczas winien spełnienie udowodnić, o ile dłużne świadczenie nie wyraża się zaniechaniem."

Niedotrzymanie terminu dostawy jest wystarczającym dowodem po stronie powoda, żądającego karę konwencjonalną a zaskarżony winien udowodnić, że zwłokę spowodowały okoliczności, od niego niezależne. Jeśli to ostatnie jest zgóry pewne, natenczas winien powód wykazać okres czasu, od którego oskarżony postawił się w zwłokę.

J. B.

OGŁOSZENIA.

Druk. J. Eichhorn, Katowice.